

simák, mert a felejtésben, ha nem is teljes egészében, de még a ráncai is elkezdtek kisimulni, még a ráncai is kezdtek feledni az idő múlását, és mindazt, ami hatott az Öregre és az Öreg bőrére az időben.

Régen erős voltam, mondta, és ha ebből a végigmondott mondatból erőt is tudott méríteni, az erő abban nyilvánult meg, hogy mindkét karjának sikerült egyszerre és a nehézkedési erőnek azonnal engedelmeskedve hullani alá, egészen le, az Öreg törzse mellé, amíg csak a megmaradt izmok és inak engedték.

Paulon Viktória

A veremszekrény

Egyszer volt, hol nem volt, régesrégén, még az ükapám ükunokájának idejében, amikor a nyárra mindig tél lett, a derűs napon meg gyakran beborult, élt-éldegélt a ferdeszájú Sankó, akinek ferde szája ferde szavakat mondott. Sankó csak úszni tudott jól, de azt árral szemben is. Egy levegővel a folyó alján maradt annyi időre, míg az anyja kiszaggatott egy tál nokedlit a deszkáról késsel, vagy ameddig nővére végigfonta húga haját egészen a lány feje tetejéről indulva. Sankó a víz alatt arcát felfújta, így a ferde szája kiegyenesedett, szemét erősen összeszorította, kezével lépdelt a Tisza fövényén, és ott szeretett felbukkanni, ahol Mária a vízben ácsorgott térdig. Amikor Mária a fiút meglátta, sivalkodni kezdett, pedig őt várta, máskülönben minek áztatta volna lábait ráncosra minden nap, és minek pirosította volna az arcát a mályvarózsa szirmával.

Mári nem volt olyan szép menyasszony, mint a nővérei, akiknek a nyaka hosszú volt, válluk pedig kerek, és melleik formásak, mint a zsemle, fenekük jobbra és balra keskeny, de hátrafelé rendesen kiállt. Márinak mintha nyaka nem is lett volna, vállai szögletesek voltak, mellei helyén egy-egy dudor domborodott csak, csípője meg úgy ferdült, mint a Sankó szája, csak őt ez a ferdeség nem a beszédben, hanem a járásban zavarta. A lakodalmat a folyóparton tartották, táncoltak és ettek, Sankó már délutántól a hajnalt várta, előbb azt, hogy megtudja Mária ferde járása hogyan látszódik majd a meztelenségben, de rögtön utána már csak azt, hogy úgy, ahogy van, meztelen a Tiszába vethesse magát, és ússzon.

És minthogy a házasoknak ház is kell, sárból és szalmából, takarosnak jóindulattal se mondható kunyhója lett Sankóéknak. A fiatalasszony jól viselte, hogy viskójuk szerencsétlen távolságra esett a falutól és családjától, de szerencsésen közel a folyóhoz, ami halat és szórakozást bőven adott, egyébre meg, úgy tűnt, szükség sincsen.

Igen ám, de amíg kettőre kellett csak horgászni, míg nem jártak a hivatalos Méltóságok a nyakukra, addig tartott csak a jóvilág! Amint Mária ferde csípőjén át, Sankó kíváncsi vizsgálódásai okán, gyerekeik sorban kikecmeregtek a világra, a Hivatalok mind jöttek, mintha csak minden nap újra számlálni kéne őket, mert mindig elfelejtik irkafüzetbe beírni, mennyit is találtak. És nem ám csak a gyerekekre voltak kíváncsiak, hanem Sankót is noszogatták, menjen be a faluba, akadna ott munka, főként az aszfaltút mellett, az árokban, azt igen kéne kaszálni rendszeresen, és majd

Márinak is ki tudnának találni valamit, amikor a Kissankó meg a Kismári is óvodában lesznek, munkát, ahogy kell. Sankó csak a fejét ingatta, Mári bólogatott hevesen, de éjjel duruzsolt a férjének, hogy úgy érzi, ő még boldogan tudna gyereket hozni a világra, még ha a két legszebb név el is fogyott már.

És úgy is lett, a következő tél végére megszületett Jankó, aki, ki tudja, honnét vette ezeket az erényeket, szép is lett, meg úgy mondható, hogy csodagyerek: három hónaposan már felült, csodálkozva nézett körbe a viskóban nagy kék szemével, két hétre rá lehengergőzött az ágyról, és a padlón felállt. Egészen úgy viselkedett, mint a testvérei, és az étvágya is ahhoz volt már hasonlatos. Sankó ekkor kezdett el lopni. Habár Mári látni vélte, hogy a faluvégi pléhkrisztus a fejét ingatja, amikor Sankó elhalad alatta a zsákkal, amiben hol tyúkot, hol krumplit szedett össze. A láncravert kutyák nem tudták ezt megakadályozni.

Békében és vidámságban éldegéltek a folyóparton, Jankó két éves korára lekörözte testvéreit és apját is az úszásban, és gyúrt újságlapokból a betűket kezdte kisilabizálni, amiben Mári segítségére volt, de négy-öt jelet rendesen összekevert, így a felolvasott szavak rossz varázsigeinek hatottak inkább, semmint a falu hétköznapijairól szóló emelkedett híradásnak.

Az asszony és a gyerek, ha Mári jól ismeri a betűket, már reggel megtudhatták volna, hogy sertésstelep kezdte meg működését a faluszélen, de a hírrel Sankó tért haza este, és már ahogyan mesélte, összefutott a nyál a szájukban. Éjjel Sankó felkötötte feleségét, hogy megtudakolja, az asszony képes-e toroskáposztát főzni, vagy ha nem, akkor sűrűsően menjen el öreganyjához, és kérdezze ki, mert bizony disznót fognak nevelni, és gyorsan eljön az idő, amikor majd a vágásra is sort kerítenek.

Másnap rózsaszín malacot hozott haza Sankó, a zsákjában, vinnogott a szopós állat, de a gyerekek, mint egy babát, elringatták, az meg cuppogva aludt el köztük. Ólat ácsoltak neki, ahogy lehetett, jól tartották, voltak napok, amikor Sankó inkább nem evett, csak a malackának jusson, az pedig hálásan növegetett.

Készülni kezdtek a disznóölésre. Sankó tyúkokért cserébe bökökést szerzett, Mári összehordott anyjától és öreganyjától mindenféle tálat. Izgatottak voltak, nem egyszer éjjel is felriadtak, hogy nincsen még hagyma, majd azt is szerezni kell, köménymag is honnét lesz, és a daráló?

Egy deres őszi reggelen kopogtattak a viskó vékony ablakán, de úgy, hogy az üveg meg is rezdült a keretben. Mári az ajtóhoz sántikált, egy kisfejú, vékony alak állt a küszöbön, szúrós szemmel nézett az asszonyra, lábával, mint a patás ördög, topantott egyet, és így szólt:

– Mári, Mári, beszédem van veled!

– Nincsen itthon az uram, vele lehet csak beszélni! – felelte az asszony, és két kezét ferde csípőjére tette.

– Mondom én inkább, amit akarok, annál a féleszű-ferdászájúnál többre megyek veled! – cincogta a kis ember, és folytatta – Tartozásokat van, ugye, tudod? A kismalac az enyím volt, ne merészed letagadni! De elismerem, disznóvá ti neveltetek, abból a kismalacot én már nem tudom elvinni, mást kell adni!

Az asszony remegni kezdett.

– Mit adhatnék, semmim nincsen! Gyere vissza, ha Sankó hazaér, vele beszéljed meg!

– Ne reszkessél, Mári, szót fogunk mi érteni, meglásd! – hízelgett az idegen.
– Van te néked olyasmi kis süldő malacod, ottan van az! – és a rút kis figura a kunyhó sarkába mutatott, ahol a világszép Jankó kis ujjacskáival tökmagot bontogatott. A kisleány kék szemét az idegenre emelte, és még egy mosolyt is feléje küldött.

Na erre Mári azon nyomban abbahagyta a reszketést, és haragra gerjedt. Lár-mázni kezdett, két kezével megragadta az idegent, ráncigálta, majd tolt el a háztól, és amikor a faluba tartó útra lökte, még köpött is egyet, és amennyire ferde csipője engedte, sietve visszacsámpázott a viskóba.

Este Sankó vidáman és borszagúan tért haza, a gyerekeket felkapdosta, megpörgette, Márit a térdére ültette, és mintha a Tisza felől bárki hallgatózhatna, suttogva beszélni kezdett:

– Nem kell ám azért aggódnod, hogy hol fogjuk felfüstölni a húst, ilyen ti még nem láttatok, amit ma én szereztem! – elhallgatott, majd tagoltan, lassan folytatta. – Vettem egy veremszekerényt!

A gyerekek kacagtak, mert semmit se értettek. Olyan volt az apjuk, mintha mesét mondana, Mári meg hitetlenkedve meresztette a szemét:

– Veremszekerény...

– Az hát! Benne olyan hideg van, hogy nem romlik el semmi! Nyáron sem!

– Jaj, te bolond, te! – most már Mári is kacagott, ettől meg a gyerekek ugrálni kezdtek. – Ahhoz villany is kell, tudom ám, miről beszélsz!

Sankó kihúzta magát:

– Lesz az is.

Másnap reggel Mári a gyerekekkel öreganyjához ment, hogy még egyszer átvegyék pontról pontra, hogyan kell a húst feldarabolni. Mári anyja azt mondta, ő bizony nem tudja, az ő életében már csak tyúkot vágtak, sose telt disznóra. Sankónak respektje lett, hogy újra disznóölés lesz a családban.

Tárva volt a kunyhó ajtaja, amikor hazaértek, Sankó dalolászott, és a szobakonyha közepében, mint egy ormótlan oltár, terpeszkedett a veremszekerény. A gyerekek előreszaladtak, a szerkezet előtt megtorpantak, és megilletődötten néztek fel rá.

– Amint ideér anyátok, felnyitom! – tett ígéretet Sankó.

És vártak.

Mári kapkodta lábait, zihálva belépett és felsorakozott a gyerekek mögé. Sankó lassú mozdulattal feltárta a veremszekerény ajtaját, amiből előbb a fény kúszott elő, és nyomában a hideg fuvallat. A két nagyobb gyerek megszólalni se tudott, de Jankó, aki okos volt, mint a Nap, így szólt:

– Édesapám, hát tűz van ebben, hogy így világít?

– Úgy valahogy, Kisgalambom, tűz és mégpediglen hideg! – cirógatta meg Jankó szép arcocskáját az anyja, és a gyermek megborzongott.

A nagyobbak kicsudálkozták magukat elég hamar, de Jankót nem hagyta nyugodni a veremszekerény, körbe-körbe járt körülötte.

Mári az ablak felé kapta tekintetét, mert a kunyhó mögül előlépve egy alacsony ember indult az út felé szökdecselve.

– De hisz ez az a rusnya idegen!

– Tegnap találkoztam vele a kocsmában, kint dolgozik a telepen, ő csalogatta be a villanyt a veremszekerénybe! – rikkantotta Sankó büszkén, és karját lendítette a

távozó felé, aki, kaján vigyorral az arcán, visszafordult. Félrebillentett fején haja a bal vállára hullott, és az alkonyatban tisztán kivehető volt koponyáján a két kicsi szarv.

Hogy Mária elsápadt, ezt már Sankó nem láthatta, mert a kunyhót földöntúli fény ragyogta be, olyan volt mint a mennyország ragyogása. Felragyogott az asszony arca, felragyogott Sankó arca, mint két kis telihold, úgy világított a Kissankó meg a Kismári ábrázata, és a veremszekrény mögött egy szürke kupac derengett, mint egy üszkös fadarab, mint egy porbafulladt állatetem, mint egy vénöreg koldus aszott teste ócska leplekben.

– Az ördög, a Lucifer, a Sátán! – üvöltött tébolyultan az asszony, és a hirtelen megöregedett testtel a karjában a folyó felé szaladt. Sankó csak állt a kunyhó közepén, a két gyerek a sarokban reszketett, a viskóhoz tapasztott ólban vacsoraidőt horkantott a disznó.

